

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria –Vlada-Government

Ministria e Tregtisë dhe Industrisë
Ministarstvo Trgovine i Industrie
Ministry of Trade and Industry

Drejtoria e Akreditimit e Kosovës
Direkcija za Akreditaciju Kosova
Directorate of Accreditation of Kosovo

Godišnji izveštaj Generalne Direkcije za Akreditaciju Kosova za 2014 godinu

Direkcija za Akreditaciju Kosova (DAK) i 2014. godinu je uspešno zaključila. O ovome svedoči povećanje broja Tela za ocenu usaglašenosti koje su akreditovane tokom 2014. godine, kao rezultat intenzivnog rada osoblja DAK i sve većeg interesovanja poslovnih sektora da budu akreditovani. Kontinuirano poboljšanje performanse kao i pružanje sve boljih i kompetentnijih usluga koje je osoblje DAK imalo do sada.

U poređenju sa drugim godinama, DAK je imao vidljivo veći napredak. Ove godine DAK je po drugi put ocenjen od strane Evropske Saradnje za Akreditaciju (EA). Ocena DAK-a je obavljena tokom prve sedmice novembra i nakon zatvaranja pronađenih neusaglašenosti DAK će potpisati MLA (BLA), multilateralni sporazum sa EA (Evropska korporacija za akreditaciju) i u tom slučaju sertifikati koje će izdavati laboratorije za testiranje koje su akreditovane od strane DAK biće priznate u čitavoj Evropi a i u svetu s obzirom da EA ima sporazum sa IAF (Svetska Organizacija za Akreditaciju) i ILAC (Međunarodna Organizacija Akreditovanih Laboratorija), a DAK je članica obe međunarodne organizacije za akreditaciju.

Maksimalno angažovanje, nezavisno, profesionalno i kompetentno ocenjivanje omogućiće DAK-u prihvatanje validnosti sistema akreditacije kako u regionu tako i šire i to će doprineti Kosovskoj ekonomiji i društvu u smanjenju troškova proizvodnje, zameni uvezenih sa domaćim proizvodima kao i u povećanju izvoza.

Generalna Direkcija za Akreditaciju Kosova (DAK) pruža usluge akreditacije:

- ✓ Laboratorije za testiranje, kalibraciju i medicinske laboratorije;
- ✓ Tela za sertifikovanje i
- ✓ Tela za inspekciju;

Tokom 2014. godine aktivnosti DAK-a su bile znatno povećane, pa je u cilju realizovanja tih aktivnosti DAK intenzivno radila. Takođe možemo da dodamo da ove godine, DAK-u ne samo što

su se povećale aktivnosti akreditovanja laboratorija za testiranje, već su se povećale i aktivnosti ocene Tela za inspekciju.

Akreditacije tokom 2014. godine:

Laboratorija za testiranje (LT):

1. Agencija hrane i veterinarstva, Laboratorija hrane i veterinarstva
 - 2.1 Sektor za analize mleka
 - 2.2 Sektor prehrambene mikrobiologije
 - 2.3 Sektor prehrambene hemije i veterinarskih ostataka
 - 2.4 Sektor serologije
2. Odeljenje za vinogradarstvo i vinarstvo –MPŠRR, Laboratorija za testiranje vina
3. "AK-Company" D.O.O, Laboratorija za testiranje betona, proizvoda od betona i bitumenskih mešavina
4. Stonecastle Vineyards & Winery L.L.C, "Laboratorija SC V&W" za analiziranje fizičko-hemijskih parametara vina i jakih alkoholnih pića
5. "EUROLAB" D.O.O, Laboratorija za tehničku kontrolu vozila
6. FERPLAST, Laboratorija za kontrolu plastike
7. IMN"Test-Beton" D.O.O, Laboratorija za ispitivanje građevinskih materijala, betona, asfalta i agregata
8. "G&B-Tamponi" D.O.O, Laboratorija za bitumenske mešavine i geomehnička istraživanja

Tela za inspekciju (TI):

1. "ADRIAINSPEKT KOSOVA " D.O.O, Inspekcija kvaliteta tečnih naftnih goriva i inspekcija kvaliteta tečnih naftnih gasova
2. "EURO-INSPEKT" D.P, Inspekcija kvaliteta nafte i naftinih derivata
3. Centar Vozila Kosova (QAK), Inspekcija za homologaciju vozila

Re-akreditacije tokom 2014. godine:

1. "ADEA GROUP" D.O.O, Laboratorija za hemijske i mikrobiološke analize vode (reakreditacija)
2. Nacionalni Institut za Javno Zdravlje Kosova- NIJZK Centar Laboratorija za Testiranje
 - 2.1 Laboratorija za nalize vode za piće i rekreativnih voda
 - 2.2 Laboratorija za kontrolu kvaliteta hrane
 - 2.3 Mikrobiološka laboratorija hrane i vode
3. "Ballkan Petrol" N.T.P, Laboratorija za analize ulja
4. Company "Eskavatori" D.O.O, Laboratorija za fizičko-mehaničke analize agregata, bitumenskih mešavina i mitumena

Nadzori tokom 2014. godine:

Laboratorija za Testiranje (LT)

1. Laboratorija "Ballkan Projekt" N.P.N, Laboratorija za ispitivanje građevinskog materijala, betona, asfalta kao i geomehnička i geološka istraživanja tla
2. Fito sanitarna korporacija „Sara & Meti“ , d.o.o, Analitička, poljoprivredna i prehrambena laboratorija
3. Fabrika za farmaceutske proizvode „Trepfarm“, Kontrola kvaliteta farmaceutskih proizvoda „Trelab“
4. "ALDI CONSTRUCTION" D.O.O, Laboratorija za analize betona

5. "SIERRA LAB", Laboratorija za analize nafte i tečnih naftinih derivata
6. Laboratorija "ERAMET", Laboratorija za kalibraciju mase i kalibraciju zapremine
7. "ETL-Kosova", Laboratorija za ispitivanje građevinskih materijala i za ispitivanje betonskih konstrukcija
8. "Kosova-Lab", Laboratorija za analize nafte i tečnih naftinih derivata,
9. N.P."IPE-PROING", Laboratorija za fizičko-mehaničke analize građevinskih materijala i građevinskih struktura
10. N.SH. "AGROVET", Laboratorija za testiranje agrogeoloških, agroekoloških, tehnoloških materijala, hrane i vode
11. Sharrcem "Titan Groop Company", Laboratorija za analize cementa
12. SH.A "BIRA PEJA", Laboratorija za fizičko-hemijske i mikrobiološke analize za pivo, sokove, vodu i ledeni čaj
13. N.SH "Test & Ing", Laboratorija za bitumenske mešavine i za geomehanička istraživanja
14. "Ex Fis LABS"D.O.O, Laboratorija za analize naftinih derivata

Tela za inspekciju (TI):

1. Saybolt Pan Ardiatika d.o.o, Jedinica na Kosovu, Inspekcija kvaliteta i kvantiteta tečnih naftnih goriva i inspekcija kvaliteta tečnih naftnih gasova
2. "KPU Inspect" D.O.O, Inspekcija kvaliteta tečnih naftnih goriva i inspekcija kvaliteta tečnih naftnih gasova
3. "ADRIAINSPEKT KOSOVA " D.O.O, Inspekcija kvaliteta tečnih naftnih goriva i inspekcija kvaliteta tečnih naftnih gasova

Akreditacije (LT)	8
Akreditacije (TI)	3
Reakreditacije (LT)	4
Nadzori (LT)	13
Nadzori(LK)	1
Nadzori (TI)	3
Povlačenje (LT)	4

Tab.1. Tabelarni prikaz aktivnosti DAK-a u procedurama ocene Tela za Ocenjivanje Usaglašenosti (TOU).

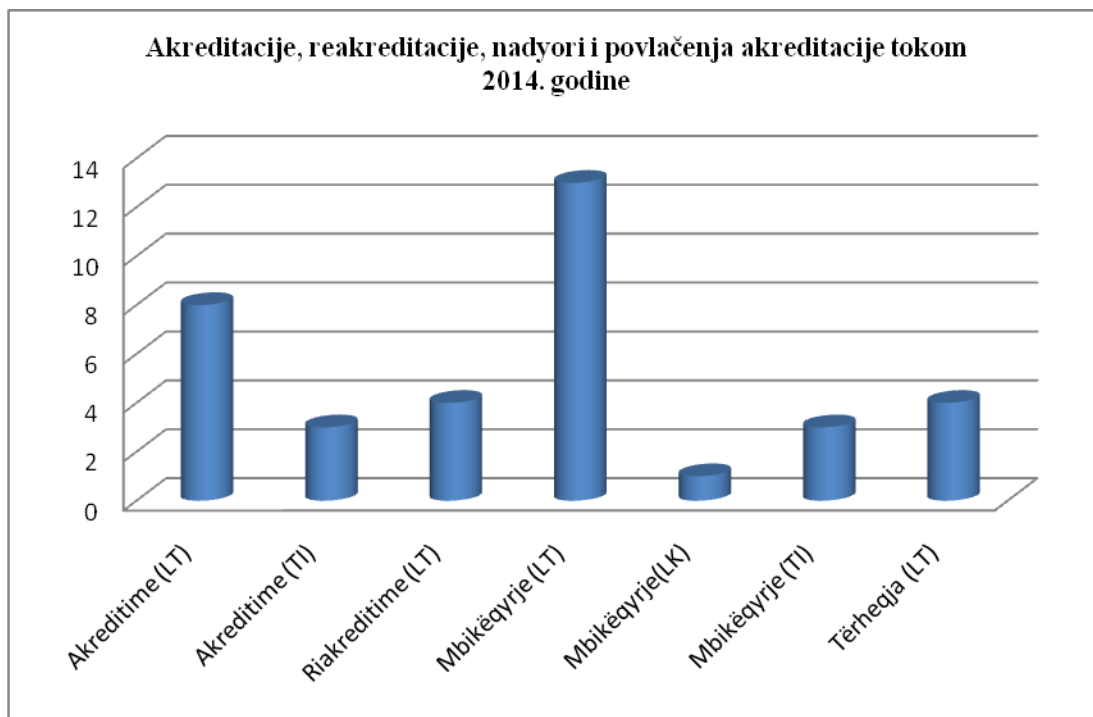

Fig.1 Grafički prikaz aktivnosti DAK-a u procedurama ocene Tela za Ocenjivanje Usaglašenosti (TOU), LT (Laboratorija za Testiranje), TI (Tela za Inspekciju, LK (Laboratorija za Kalibraciju).

Na zahtev Odeljenja Industrije, ekipa za ocenjivanje pri DAK-u obavila je ocenjivačke posete sa ciljem ocenjivanja tehničke kompetentnosti dva tela za inspekciju koja se bave inspekcijom liftova za ljude, liftova za teret i specijalnih liftova. Takođe na zahtev Odeljenja Industrije obavljena su i dva vanredna nadzora ovlašćenih tela za naftu i naftine derivate u cilju verifikacije da li ta tela za inspekciju rade na osnovu zahteva standarda ISO/IEC 17020:2012.

Akreditacija TUO-a u periodu od 5 godina:

Godina 2010	8
Godina 2011	11
Godina 2012	17
Godina 2013	25
Godina 2014	32

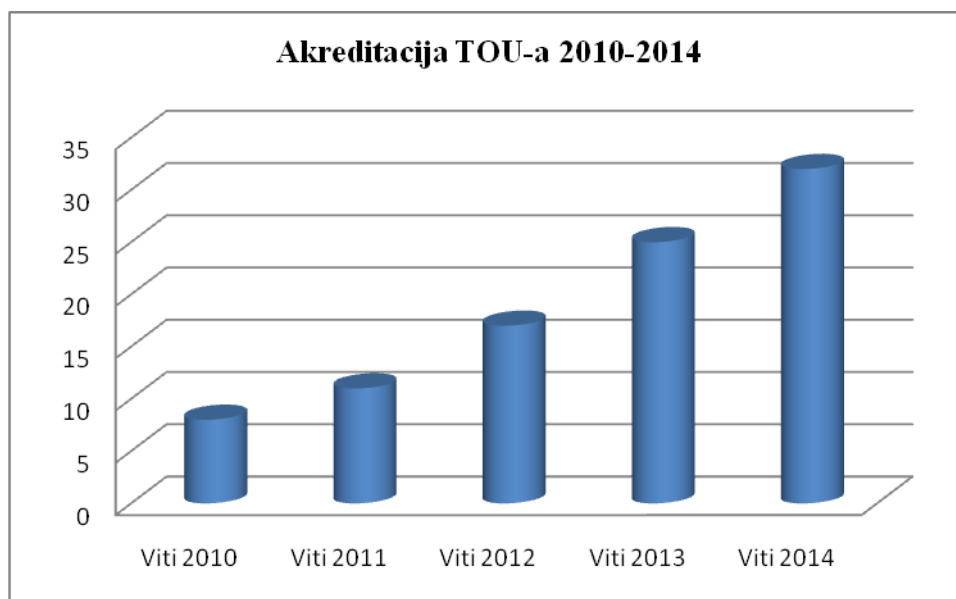

Fig.2 Grafički prikaz TOU-a akreditovanih u periodu od 5 godina 2010-2014

Redni broj	TOU akreditovane od strane DAK po standardu	Broj akreditovanih TOU
1	Laboratorija za testiranje (LT) KS EN ISO/IEC 17025	26
2	Laboratorija za kalibraciju (LK) KS EN ISO/IEC 17025	1
3	Tela za inspekciju (TI) KS ISO/IEC 17020	5

Akreditacija je povučena laboratorijama:

1. **LT/11/005, “FAN”D.O.O-** Laboratorija za analize mehaničkih svojstava armature i zavarenih spojeva,
2. **LT/12/009, “M&Silloi” D.O.O-** Laboratorija za analize brašna, pšenice, mekinja, testa, sneksa, ulja i hleba,
3. **LT/16/015, “Renelual Tahiri”** , Laboratorija građevinskog materijala
4. **LT/21/33, “Derivati”**, Laboratorija tečnih naftinih derivata

Budući ciljevi i aktivnosti DAK-a

U saglasnosti sa strateškim ciljevima i politikom kvaliteta, aktivnosti DAK-a će se u narednim godinama fokusirati na:

- ✓ Dalje angažovanje za poboljšanje i sprovođenje procedura DAK-a i čitavog sistema akreditacije u DAK-u koji će se harmonizovati sa praksama EU,
- ✓ Proširivanje aktivnosti na nove oblasti akreditacije na osnovu potreba interesnih strana,
- ✓ Povećanje nivoa kompetentnosti svih učesnika u procedurama akreditacije kako stalnog osoblja DAK-a tako i spoljnih eksperata,

- ✓ Unapređenje saradnje sa interesnim stranama (odgovarajuća ministarstva, potrošači i TOU-i kao i njihova udruženja) u cilju veće uključenosti svih interesnih strana,
- ✓ Kontinuirano promovisanje važnosti akreditacije u infrastrukturi kvaliteta.

Saradnja DAK-a sa organima vlade

DAK nastavlja svoju saradnju sa državnim organima za sprovođenje procedura za akreditaciju za TOU, sa odgovarajućim organima vlade koji daju ovlašćenje za sprovođenje tehničkih propisa u bezbednosti hrane, industrijskih proizvoda bezbednosti sredine, zdravlja, zaštite potrošača i ostale nove oblasti od javnog interesa shodno Administrativnom Uputstvu Br. 16/2011 “O načinu ovlašćivanja Tela za Ocenjivanje Usaglašenosti”.

Saradnja DAK-a sa Evropskim i međunarodnim nivoom

Direkcija za Akreditaciju Kosova sarađuje sa svim organima za akreditaciju zemalja Balkana i radi na institucionalizaciji ove saradnje potpisujući nekoliko sporazuma o saradnji. DAK je do sada potpisala MoU sa:

1. Generalnom Direkcijom za Akreditaciju (DPA) Republike Albanije
2. Institutom za Akreditaciju Republike Makedonije (IARM)
3. Turskom Agencijom za Akreditaciju (TURKAK), Republika Turska
4. Hrvatska Agencija za Akreditaciju (HAA), Republika Hrvatska
5. RENAR (Romanian Accreditation Association), Rumunija

A DAK se učlanila i u sledeće međunarodne organe za akreditaciju:

1. Međunarodna Organizacija za Akreditaciju Laboratorija, **ILAC** (International Laboratory Accreditation Cooperation).
2. Međunarodni Forum za Akreditaciju, **IAF** (International Accreditation Forum).
3. Pridruženi član (associate member) sa **EA** (Europeanco-operation for Accreditation).

Treninzi organizovani od strane DAK

Direkcija za Akreditaciju Kosova (DAK) i ove godine je održala dva treninga na temu “Opšti zahtevi za kompetentnost laboratorija za testiranje i kalibraciju” SK EN ISO/IEC 17025: 2007. Na treningu je učestvovalo 45 učesnika, uglavnom osoba odgovornih za sprovođenje i održavanje sistema upravljanja u akreditovanim laboratorijama i laboratorijama koje su u postupku ocenjivanja. Ciljevi treninga bili su upoznavanje sa zahtevima upravljanja poglavlja 4 i zahtevi za tehničku kompetentnost poglavlje 5 standarda SK EN ISO/IEC 17025:2007. Predavači su bili predstavnici osoblja DAK-a. Na kraju svakog treninga prisutni su dobili sertifikate za učešće na treningu.

DAK sve više postiže da poveća i unapredi kompetentnost osoblja i tehničkih ocenjivača kroz treninge. U tom aspektu važnu ulogu je imala i podrška DAK-a iz projekta IPA 2008 i PTB. Preko nemačkog projekta PTB osoblje DAK-a bilo je na treninzima u Turskoj, Grčkoj, Italiji, Hrvatskoj, i dr., gde su predavači bili iz zemalja EU i treninzi su bili za različite oblasti akreditacije.

Regionalni sastanci DAK-a

I tokom 2014. godine DAK je nastavila aktivno učešće na sastancima Generalne Skupštine EA (EA-GA) i na odboru za Multilateralni Sporazum sa po dva sastanka godišnje.

Zbog malog budžeta, DAK nije mogla da isprati sastanke ILAC i IAF i ostale međunarodne sastanke na koje je bila pozvana.

Ostale aktivnosti DAK-a

15. Juna 2014, DAK je organizovala manifestaciju povodom obeležavanja svetskog dana akreditacije. Moto tog sastanka bio je promovisanje akreditacije: “Jedno testiranje, jedno sertifikovanje, jedna akreditacija” ili „Jednom testiran proizvod, svuda se prihvata”.

Ekonomski oporavak i reindustrijalizacija zemlje neće biti mogući bez prave tehničke infrastrukture gde institucije pružaju usluge testiranja, merenja i kalibraciju opreme kojom se određuje kvalitet proizvoda. Za uspešan razvoj DAK treba da obezbedi kontinuirane i održive fondove, prostorije za ljudske resurse za obavljanje ocena za akreditaciju.

Zbog kontinuiranog povećanja broja novih aplikacija za akreditaciju TOU i povećanja obima posla, DAK je predvidela da angažuje još dva radnika u sektoru za akreditaciju. Novi zaposleni će se uključiti u programe intenzivnog treninga da bi bili obučeni za sprovođenje procedura ocene za akreditaciju TOU-a.

Ibush Luzha